

NÓLSOYAR-PÁLL VAR EIN BANDITT

– Myndin av Nólsoyar-Páll sum ein tjóðarhetja er ein myta. Hann var tað, sum vit fyrr søgdu, ein banditt, sigur Rolf Guttesen, lektari í geografi, og sum í 35 ár undirvísti á lærda háskúlanum í Keypmannahavn. Niðurstøðuna er hann komin til eftir at hava granskað í gomlum skjølum

FRANTS JENSEN

Rolf Guttesen kemur í komandi viku út við nýggjari bók, sum hann kallar “Poul P. Nolsøe – Skúmisleiv og Tjóðarhetja”. Við 496 blaðsíðum ger hann upp við myndina, ið flestu søgubøkur og annað tilfar, sum er komið út um Nólsoyar-Páll, hevur av frælsismanni og tjóðarhetju føroyinganna.

– Hann er vorðin umgyrdur av mytum. Hann fírdi heldur ikki fyri at fara lætt um lógir og avtalur. Eg havi leitað fram gomul skjól, sum prógva, at hann tókst við smugling, samstundis sum hann legði aðrar undir at smugla, sigur rithøvundurin.

Grópað í gomlum skjølum

Síðani hann varð pensjóneraður fyri nøkrum árum síðani, hevur Rolf Guttesen, sum býr í Hvalsø í Sælandi í Danmark, nýtt nógva tíð í ríkisskjalasavninum í Keypmannahavn, á landskjalasavninum í Viborg eins og á landsskjalasavninum í Havn fyri at leita eftir tilfari um Nólsoyar-Páll. Har hevur hann funnið fram til nógva tilfar, sum ikki hevur verið alment kent áður. Tað hevur hann nú givið út í bók.

– Mitt ynski er ikki at niðurgera Poul P. Nolsøe. Eg ynski bara at fáa tað fram, ið er veruleiki. Tað ganga so nógvar søgur og mytur um Nólsoyar-Páll, men nógvar av teimum hava ikki hald í veruleikanum. Eg vil bara nærkast sannleikanum. Tað,

sum eg beri fram, kann skjalfestast, sigur Rolf Guttesen.

Oyramaður var ikki glaður fyri Nólsoyar-Páll

Áhugin fyri Nólsoyar-Páll birtist, tá ið Rolf Guttesen var ein túr norðuri í Klaksvík fyri umleið 15 árum síðani. Tá kom hann millum annað at práta við mann á Norðoyri (Oyri).

– Prátið kom inn á Nólsoyar-Páll og hesin segði, “at her norðuri er hann eingin stórus maður”. Hetta yvirraskaði meg fullkomiliga. Tað er jú alment kent, at Poul P. Nolsøe var ein sera stórus maður, ja, ein tjóðarhetja, sigur Rolf Guttesen.

Hann grundaði nærri um hetta, og fekk tað illa at passa saman við tí, at Nólsoyar-Páll hevur so nógv minnismerki eftir seg á ein ella annan hátt.

– Fleiri standmyndir ella minnissteinar eru eftir hann bæði í Nólsoy, í Havn og í Vági. Og í Klaksvík verður eitt hús bygt í gamlan stíl, sum verður kallað Hús Nólsoyar-Pális. Hann er á pengaseðlum og á frimerkjum, gøtur í Havn og Klaksvík eru kallaðar upp eftir honum, og hann hevur yrkt 227 ørindi langa Fuglakvæði, har tjaldrið verður hálovað. At tað gjørdist tjóðfuglur, og at grækarismessa í Føroyum verður hildin fyri tjaldrinum er eisini vegna Nólsoyar-Páll. Tey eldru minnast eisini, tá ið útvarpið ikki sendi alt døgnið, men bara ávísar tíðir á degnum. Sendiljóðið var fyrsta regla úr Fuglakvæðnum, sigur Rolf Guttesen.

Standmyndin av Nólsoyar-Páll í Vágsbotni í Havn, sum Hans Pauli Olsen, listamaður, hevur gjørt

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

Mátti kanna nærri

Undranin birti forvitni í lektaranum, og hann mátti kanna málið nærri.

– Eg eri vaksinn upp í Havnini, og í skúlanum lærði eg, at Nólsoyar-Páll var ein tjóðarhetja. Tá ið eg møtti oyramanninum, hevði eg ikki granskað nakað um Nólsoyar-Páll, men tað, sum eg hevði lisið, vísti eina mynd av einum fyr-

myndarligum persóni við áræði, sum gekk nýggjar leiðir. Eg undraði meg á orðini hjá oyramanninum. Eg mátti kanna tað nærri, sigur Rolf Guttesen.

Leita í upprunakeldum

Meira og meira hann las, fann hann út av, at keldurnar til upplýsingarnar, vit hava um Nólsoyar-Páll, koma fyri tað mesta frá Jakob Jakobsen og eru

skrivaðar niður góð 80 ár eftir at Nólsoyar-Páll doyði.

Hann fór so at leita í upprunakeldum og fann har ymiskt nýtt.

– Eg ætlaði at skriva einar 15 síður um hetta í Fróðskaparrit, men meira eg kannaði, fekk eg fleiri og fleiri upplýsingar, og tilfarið bara vaks. Nú kom tað upp á næstan 500 síður, og eg mátti bara steðga. Tað eru tó onkrir smálutir eftir enn, ið eg